

## Leder

### Krigens spor i Århus

Krigene rundt om i verden trækker også deres spor til Århus, hvor nogle af krigens flygtninge og torturofre er blevet en del af bysamfundet. Bl.a. har Samskolen i FO-Århus' lokaler i Badstuegade torturofre som elever. Her er for tiden især mænd (soldater) fra Irak, men der er også somaliere og enkelte fra andre nationaliteter - både mænd og kvinder. Eleverne har ofte mistet familiemedlemmer i krig og har både psykiske og fysiske skader, som der selvfølgelig tages hensyn til i undervisningen, der foregår på små hold. Undervisningen består primært af hensyntagende specialundervisning i dansk samt ekstra tilbud om bevægelsesfag/fysisk træning (f.eks. svømning, bowling, fitness). Det er ofte koncentrations- og hukommelsessvigt, der optræder hos eleverne, og dette giver en langsom progression i undervisningen, så det handler for mange om en lang tidshorisont, før de evt. kommer i uddannelse eller job.

Samtidig er der på Samskolen sat tid af til individuelle samtaler og afklaring vedr. fremtiden. Samskolen må ikke yde direkte behandling, men kan henvise til læge, psykolog eller andre specialister, når de vurderer, der er behov for det.

Vi er i FO-Århus glade for dette samarbejde med Samskolen og håber vi derigennem kan gøre vores lille del til at lette tilværelsen for nogle få af krigens ofre.

### Konkurrencen:

Hvis du svarer rigtigt på spørgsmålene, deltager du i konkurrencen om vin fra Mahler's Vinhandel i Guldsmedgade.

1. Hvad hedder Jørgen Flindt Pedersens film?
2. Hvor ligger Center for Traume- og Torturoverlevende?
3. I hvilken by nær Århus overnattede børn i papkasser?

Svarkuponen sendes/afleveres til FO-Århus, Guldsmedgade 25, 8100 Århus C. Du kan også sende dit svar på e-mail: [nicolai@fo-aarhus.dk](mailto:nicolai@fo-aarhus.dk) eller deltage via vores hjemmeside [www.fo-aarhus.dk](http://www.fo-aarhus.dk). Send din besvarelse inden 20. december. Husk at sende navn og adresse med besvarelsen.

Vinder af sidste nummers konkurrence:

Bodil Holm, Århus C

Svarene på konkurrencen i Nicolai nr. 3, 2004

- 1) Aros er vikingernes gamle kaldenavn for Århus og betyder Åmundingen
- 2) Martin Lumbye er 31 år gammel
- 3) FO's aktiviteter foregik i Musikhuset

### "En familie i krig"

af Lone Jørgensen

Sådan lyder titlen på journalisten og filminstruktøren Jørgen Flindt Pedersens nye

dokumentarfilm. Nicolai har været til debataften om filmen, der også blev vist på DR1 i september 2004. Filmen følger en amerikansk familie i året efter at de har mistet et familiemedlem i Irak-krigen - forældrenes eneste søn og den 25-årige enkes mand efter kun et års ægteskab. Filmen handler om, hvordan tre forskellige mennesker - moderen Roxanne, faderen Mike og enken Jenna - håndterer tabet af Jeff på hver deres forskellige måder, og den puster i den forbindelse til debatten om Irak-krigens formål og berettigelse. Prisen for denne ene familie har været høj. Men hvor Roxanne begynder at stille spørgsmålstejn ved selve krigen og den amerikanske præsident Bush' handlinger, vælger Jenna og Mike, der begge selv er tilknyttet militæret, at fremhæve Jeffs patriotiske opofring og det faktum, at han ikke døde forgæves, men døde mens han forsvarede fædrelandet. Dette retfærdiggøre i et eller andet omfang hans død, der heller ikke for dem har betydet en ændret opfattelse af Irak-krigens berettigelse. Jeffs død tilskrives en ærefuld grund: Han døde ikke forgæves, men gjorde en indsats og en forskel for andre og for sit land. Jenna og Mike har mistet en modig soldat og en stolt helt, der gav sit liv. Roxanne derimod har mistet sin søn, der blev berøvet sit liv! Familiens indbyrdes konflikter i forhold til sorgbearbejdelse og meningstilskrivning bliver filmen igennem tydelige. Men alle har de mistet, og alle sørger de.

### **Passivitet - en form for medskyld**

Nicolai talte på debataftenen med J. Flindt Petersen om hans tanker bag filmen og hans mål med at lave den: "Jeg ville aldrig lave en dokumentarfilm, som ikke et eller andet sted afspejler mine egne holdninger. Nogen vil måske mene, at budskabet i denne film er en afstandtagen til krigen i Irak, men det er langt mere subtilt end det. Jeg vil gerne gøre mennesker opmærksomme på, at vi alle skal holde øje med, hvad magthaverne har i gang med os. Vi skal være klar over, at der hele tiden er nogen, der har en plan med os, og at vi bør spørge os selv, om det er en plan vi bør protestere mod og sige fra overfor. I min film erkender Roxanne, at hun alt for sent har fundet ud af, hvad det var, der var gang i i krigen mod Irak. Hun har ladet sig stille til tåls med det, der skete og det, præsidenten sagde, uden at stille spørgsmålstejn ved det. Det har nu kostet hende dyrt. Jeg mener, at det er vigtigt at lave film om dette, så vi ikke bliver taget på sengen og vågner op for sent, men følger med i det, der sker omkring os. Vi skal deltage i debatten om disse ting - også herhjemme. Passivitet er også en holdning og også en form for medskyld. Måske har den danske regering truffet ærlige beslutninger om vores deltagelse i Irak, men reelt har krigsdeltagelsen aldrig været til diskussion blandt den danske befolkning. Man kan frygte at denne diskussion først kommer den dag, der sker noget alvorligt med dem, vi har sendt derned", udtaler J. Flindt Pedersen.

### **At sætte ord på sorgen**

"En familie i krig" sætter desuden fokus på spørgsmålet om, hvor tæt man kan tillade sig at gå på folk i sorg og på, hvad vi kan få ud af dette. Til dette siger J. Flindt Pedersen: "Jeg har selv tidligere oplevet stor sorg i retning af at miste og det har gjort, at jeg følte at jeg havde nogle indgange til at snakke med om sorg og også, at det var tilladeligt at snakke om den. Jeg lider stadig under aldrig at have fået bearbejdet min sorg ordentligt. Derfor kunne jeg godt sætte mig ind i deres situation og synes selv, at det dengang ville have været rart, hvis nogen havde grebet fat i mig og fået mig til at snakke om min sorg. Men hele tiden er man selvfølgelig i tvivl om, hvor tæt man kan gå, og jeg blev da også først rigtig sikker på det, vi havde optaget, efter at vi havde forladt familien og jeg modtog en e-mail fra Roxanne, hvor der stod, at hun savnede os. Da blev jeg klar over, at vi

faktisk havde haft en stor betydning - især for hende - som nogen hun kunne snakke med om hendes sorg og tanker. Vi var som "fremmede" nyttige for hende".

### **En krævende situation**

Afslutningsvis snakkede Nicolai med J. Flindt Pedersen om, hvilket indtryk krigen og krigens efterladenskaber efterlader på os herhjemme, og hvordan vi skal forholde os til den: "Jeg mener, at vi er nødt til at reagere på disse ting. Men mange opbygger nok en form for forsvarsmekanisme, fordi man jo er nødt til at sørge for at holde sig funktionsdygtig i sit daglige liv med sine nærmeste, og der er som regel nok af ting at tage sig af. Man kan ikke lade sit dagligliv forstyrre af alt det, man hører og ser, for så er der ingenting der hænger sammen. Det er jo på en måde en uhyggelig udvikling, at vi som moderne mennesker skal være i stand til både at indeholde vores eget liv og så samtidig ustandseligt tage stilling til gidselhistorier fra Beslan, terrorangreb og fortsat krig i Mellemøsten. Disse hændelser gør, at vi gang på gang føler os totalt magtesløse. Men totalt magtesløshed er det frygteligste, der kan ske. Vi skal forholde os. Og det bedste sted at starte, er jo der, hvor man selv er. Det er jo trods alt der, man har indflydelse og det vil herhjemme også sige, at deltage aktivt i debatten og forsøge at sætte sig ind i, hvorfor Danmark f.eks. gik i krig - om det var med gode grunde, og om vi fik det hele at vide. Ellers er der fare for, at vi får en slags teflonlag omkring os, så vi bliver fristet til at ignorere eller lade være med at forholde os til verdens problemer. Og det er ikke det, der er meningen med det", siger J. Flindt Petersen, hvis film absolut er et vigtigt bidrag til debatten om krig og krigens efterladenskaber.

### **Når frygten rykker nærmere...**

*Af Lone Jørgensen*

Vi konfronteres med den hver dag nu. Når vi åbner avisen, når vi hører radio eller ser tv, når politikerne udtaler sig. Godt nok foregår den ikke her hos os og rammer formodentlig ikke vores nærmeste, men vi mærker den alligevel. Den berører os. Terroren og krigen. Vi ryster forfærdet på hovedet og undres over, hvor meget mere af den slags verden kan tåle. Og vi føler med de stakkels ofre. Vi ville gerne gøre noget, men det kan virke uoverskueligt og vores gode hensigter overskygges måske også af bekymringen, om det kunne ske for os selv - en tanke, som skaber en øget frygt i mange. Nicolai har talt med tre eksperter, som i hverdagen, på hver deres måde, arbejder med terror, krig og disses efterladenskaber. Vi har snakket med dem om vor nutidige frygt og om, hvordan vi håndterer den. Terroren fylder mest i disse samtaler om frygt.

### **En reel frygt?**

Michael Taarnby, der er forskningsstipendiat og terrorkspert ved Aarhus Universitet udtaler: "Én ting er at fordømme terroren, men det er straks vanskeligere at forstå den, og på det punkt har vi desværre meget at indhente. Vores frygt for terror næres af en uforståelighed overfor en ideologi, der totalt forkaster alt det vi står for, hvad enten det drejer sig om demokrati eller menneskerettigheder. Terroristerne er vor egen modsætning, og set fra vores synspunkt giver deres projekt ingen mening. De seneste tre års terrorangreb har med al tydelighed vist, at terroren er rykket tættere på os. Til forskel fra velkendte terrorgrupper som IRA, ETA, RAF, er den nye form for terrorisme ikke begrænset i sin geografiske rækkevidde. Derudover står det helt klart, at civile betragtes

som legitime mål. Den irske, baskiske og tyske terror kunne vi tillade os at se stort på - den berørte ikke os. Men når tre danske rygsæksturister bliver sprængt i luften på Bali, og når danske fly beskyder talibanere i Afghanistan, bliver terroren særdeles vedkommende for os. Det er en ny situation, som vi bliver nødt til at forholde os til".

Men hvordan forholder man sig til det? Vi mærker frygt. Men frygt for hvad? Begrebet frygt refererer i dette tilfælde til noget mindre konkret, noget ukendt, der kan vise sig på helt uventede måder. Vi er dog ikke i tvivl om, at dette ukonkrete er en trussel mod vores livsvej og tilværelse i mere eksistentiel forstand. Det er en fjende uden ansigt, der bruger ukendte og horrible metoder og slår til på overraskende vis. Det er en trussel, der er svær at forholde sig til. Men er man først bange, ja så er man bange. Det er reelt nok. Men måske burde vi fokusere på noget andet end frygten - nemlig på, hvor stor eller lille risikoen er, for at vi rammes af terror, så frygten ikke bliver styrende for vores tilværelse. Ifølge Michael Taarnby er sandsynligheden for at blive ramt af et terrorangreb heldigvis forsvindende lille, og ifølge ham giver det ingen mening at bekymre sig unødigt. Ifølge Søren W. Christensen, der er landskonsulent i Folkekirkens Nødhjælp i Århus er frygt menneske- eller miljøskabt og vi er i vores samfund gode til at puste til vores egen frygt, så den ikke nødvendigvis afspejler den reelle trussel: "Vi skaber frygten ved hele tiden at snakke om den. Jo mere vi snakker om den, jo større bliver den. Vi oplæres så at sige til at være bange eller til at frygte noget bestemt - ikke bare af vores forældre, men især også af medier, politikere og de generelle holdninger om krig og terror, som fremsættes i samfundet".

### **Fjenden uden ansigt**

Med de seneste års terrorhændelser rundt om i verden er frygten for det uvisse også her i Danmark vokset. Kan det ske for os? I så fald hvor, hvornår og hvordan? Og med disse spørgsmål følger selvfølgelig også spørgsmålet om, hvordan "fjenden" ser ud? De hidtidige terrorhandlinger har sat muslimerne i fokus, og man må derfor spørge, hvordan det har berørt vores forhold til flygtninge og indvandrere med muslimsk baggrund herhjemme. Klavs Vedel, informationskonsulent ved Center for Traume og Torturoverleverere (CETT) i Vejle påpeger, at "tidligere var det angsten for en altødelæggende atomkrig, der var dominerende. I dag er det terrortruslen, der hænger over vores hoveder, og den er blevet personificeret i gadebilledet via medierne som arabisk udseende mænd og kvinder. Hos CETT oplever vi, at indstillingen til torturoverleverere med mellemøstlig og muslimsk baggrund er fordomsfuld mange steder i samfundet. Det har ikke noget direkte med terrortruslen at gøre. Sådant var situationen allerede før 09.11. Men det er blevet vanskeligere at være mellemøstlig muslim i Danmark siden angrebene i New York. Og en afgørende præmis for en varende bedring i torturoverleveres situation efter en rehabiliterende behandling er netop det omgivende samfunds accept". I samme forbindelse udtaler Søren W. Christensen: "Efter min mening er det et ganske lille fåtal af den muslimske befolkning i Danmark, der reelt ville gå i krig for en sag. Men desværre er nogle danske partier og politikere med til at piske en stemning op, og herved pustes der kraftigt til vores frygt og mistænksomhed overfor de fremmede. Det er derfor vigtigt, at vi som danske borgere ikke lader os rive med af opfattelsen af, at alle fremmede er som de få, der udvikler sig til terrorister. Medierne og politikerne er med til at gøre os mere bange end hvad godt er - gøre os generelt bange for vores muslimske naboer som potentielle terrorister. Vi bør gøre en større indsats for at lære de fremmede at kende i stedet for at generalisere og mistænkeliggøre dem i vores samfund. Vi er nødt til at forstå, at ikke alle fremmede er terrorister. Selvfølgelig skal vi

heller ikke være blåøjede, men bevare et realistisk fokus på tingene".

Vores stigende frygt for terrorangreb synes altså for nogens vedkommende at puste til vores mistænkelighed overfor flygtninge og indvandrere, bosat her i landet. Måske får man herved sat ansigt på "den usynlige fjende", der herved bliver nemmere at forholde sig til og i hvert fald holde sig fra! Men dette er hverken en nyttig eller retfærdig adfærd. Og det modvirker i hvert fald næppe muligheden for et terrorangreb mod os. Michael Taarnby anbefaler, at vi fokuserer på de værdier og rettigheder, som vi selv gerne vil værne om og bevare - vores demokrati og vores menneskerettigheder: "Når fjenden er usynlig og ikke er interesseret i en dialog, kan det være behjælpeligt, at spørge sig selv, hvad vi kæmper for i stedet for imod. Det er straks lettere at forholde sig til", siger Michael Taarnby.

### **Forebyggelse eller helbredelse?**

Ifølge Søren W. Christensen flytter den nuværende regering i øjeblikket nogle af de penge, hvormed man prøver at bekæmpe verdens fattigdom, over til terrorbekæmpelse. "Det er en skam, for pengene bruges herved til at helbrede "sygdommen" i stedet for til at prøve at forebygge den", siger Søren W. Christensen og fortsætter: "I stedet burde medierne og politikere og andre kigge på, hvorfor disse mennesker er blevet terrorister. Hvorfor det er, at nogle mennesker binder bomber på sig og sprænger både sig selv og civile i luften? Jeg tror ikke nødvendigvis disse mennesker er mere onde end os andre. Jeg tror det er et råb om hjælp, der skal gøre os opmærksomme på problemer i deres liv og samfund, som verdenssamfundet har mulighed for at hjælpe med. En af måderne at komme vores egen frygt til livs er at prøve at forhindre, at der overhovedet skabes terrorister. Og de skabes, når vi fortsat undertrykker den 3. verden. Herhjemme kan vi afhjælpe en stor del af vores frygt for de fremmede ved at invitere dem ind i vores samfund og dele vores ressourcer med dem. Vi skal afmystificere det ukendte, så det bliver kendt og trygt. Vi skal skrue op for solidariteten i vores samfund og på verdensplan og bruge vores penge og ressourcer på den anden måde - blandt andet på den 3. verden", slutter Søren W. Christensen.

### **Trussel eller overvågning?**

Ifølge Michael Taarnby må vi på et praktisk niveau indstille os på eksempelvis øget sikkerhed i lufthavnen, hvilket han mener, de fleste nok kan se fornuften i. Det kan vi nok også, og vi kan nok også se fornuften i en vis skærpelse af overvågningen samt en yderligere ressourcetildeling til politiets terrorbekæmpelse. Men den øgede sikkerhed har en pris og rejser nye problemstillinger, som vi også må forholde os til som mennesker og som borgere i en demokratisk retsstat. Nemlig hvor langt sikkerhedsforanstaltningerne og dermed overvågningen bør række? Er prisen for øget sikkerhed, at grundlæggende borgerlige rettigheder som f.eks. frihed, værdighed, respekt for ethvert menneske samt privatlivets fred tilsidesættes? Er Danmark på vej mod at blive et overvågningssamfund? En politistat? Og er det det vi ønsker? Hvor går vores grænser - for overvågning og terrortrusler? Hvad er prisen for vores sikkerhed og frihed? Hvor er det mest fornuftigt at sætte ind? Hvad mener du?

- "Krigens efterladenskaber" refererer i almindelighed til landminer, efterladt ammunition og våben, ueksploderede bomber og granater, men kan også referere til tragiske menneskeskæbner, krigs- og torturofre og til en generel øget frygt. Der skønnes at være

110 millioner aktive miner spredt rundt om i 70 lande, og at der er et tilsvarende lager verden over, parat til at blive anvendt. For hver mine, der fjernes, bliver 20 lagt ned. Prisen for fjernelse af alle 110 millioner aktive miner skønnes at være på omkring 33 milliarder dollars. Mange eksperter mener, at det under de nuværende omstændigheder ville tage over 1100 år at fjerne alle landminer i verden, forudsat at ingen yderligere blev gravet ned. Hver måned bliver 2000 mennesker dræbt eller lemlæstet ved mineekspllosioner. De fleste er civile ofre (læs mere på [www.noedhjælp.dk](http://www.noedhjælp.dk) ).

- I Vejle Amt ligger Center for Traume- og Torturoverlevende (CETT), som er et særligt rehabiliterings- og udviklingscenter, der har voksne og børn fra flygtningelande som primær målgruppe. Centeret, der blev indviet i september 2001, har til formål at afhjælpe følgerne af krigs-, tortur- og flugttraumer. Centret har 30 mennesker i behandling ad gangen. " Vi kan hjælpe dem til at leve videre med deres sår, men vi kan ikke viske tavlen ren og få det skete til at forsvinde fra hukommelsen. For mange af vores klienter vil det betyde, at de aldrig får et liv som såkaldte normale velfungerende borgere", siger Klavs Vedel, CETT (læs mere på [www.cett.dk](http://www.cett.dk)).

- Grupper i Århus, der hjælper krigs- og torturofre: Dansk Flygtningehjælps Rådgivning for flygtninge samt RCF - Revacenter for flygtninge i Århus.

- Ifølge en Gallup-undersøgelse foretaget for Berlingske Tidende i september 2004 anser et flertal af danskerne det for sandsynligt, at Danmark inden for de nærmeste år bliver mål for et islamistisk terrorangreb. Samtidig er der en udbredt frygt i befolkningen for, at konflikten mellem den vestlige verden og islamistiske grupper udvikler sig til en global krig (<http://www.dr.dk/nyheder/indland/article.jhtml?articleID=200177> ).

- Ifølge beredskabsinspektør ved Århus Brandvæsen John Frandsen har Århus Kommune meget store ressourcer at ty til i tilfælde af en katastrofe. "Vi foretager løbende øvelser for at gøre beredskabet så sikkert og effektivt som muligt, og kommunens beredskabsplan opdateres desuden med højst fire års mellemrum - næste gang i 2005. Til forskel fra den nuværende beredskabsplan er det deciderede krigsrelaterede beredskab fra 2005 nedlagt som en følge af, at den danske regering ikke ser nogen umiddelbar krigstrussel mod Danmark. Det betyder dog ikke, at der ikke tages højde for katastrofer af hidtil ukendt art som f.eks. terrorangreb. Hertil er nedsat en krisestyringsstab, der i givne tilfælde vil tage de nødvendige beslutninger".

- Ifølge en artikel i JP-ekstra fra august 2004 har studier med fokus på Mellemøsten, terrorisme og islamisk fundamentalisme efter 11. september 2001 oplevet en markant stigning i antallet af ansøgere. Politiets Efterretningstjeneste er nu blandt aftagerne af kandidater fra disse studier.

Illustration: Billeder af mine, mineoffer og minerydning er venligst udlånt af Folkekirkens Nødhjælp

Billeder af Twin Towers, World Trade Center m. fly. Privat billeder.

## **Pindsvin i defensiv**

*af biolog Sussie Pagh*

Pindsvinet er kendt for at være et fredeligt dyr og måske netop derfor et af de mest elskede dyr i haven. Ingen betænker sig på at gå tæt på pindsvinet, og mange børn og voksne har gennem tiden haft fornøjelsen af at betragte et pindsvin ved madskålen på ganske nært hold. Bliver pindsvinet bange, krøller det sig sammen, rejser piggene og stoler på at faren driver over af sig selv. De fleste andre dyr ville enten flygte eller bide fra

sig, hvis de følte sig truede. Noget tyder på at pindsvinets defensive forsvar indtil videre har været en god strategi. Pindsvin har nemlig overlevet i mere end 15 millioner år og har således eksisteret længe før de første medlemmer af menneskeslægten Homo dukkede op på scenen for 3-4 mio. år siden. Herhjemme har pindsvinet formentlig været en del af dansk natur i mere end 11.000 år. På den tid levede pindsvinet sammen med bl.a. bjørn, ulv, los, vildkat og urokse, som nu for længst er forsvundet fra dansk natur. Den piggede pels er et effektivt forsvarsvåben mod de fleste rovdyr, men mange menneskeskabte farer virker pindsvinets hidtidige strategi dog ikke i mod.

### **Mennesket: Pindsvinets ven og fjende**

Hvert år dræbes mellem 50.000-80.000 pindsvin i trafikken, og gennem de senere år er det ikke blevet nemmere for pindsvinet at færdes. Siden 1982 er der sket en tredobling af trafikintensiteten på motorvejene, og i det åbne land er trafikken fordoblet. Det er dog svært at afgøre, hvor stor indflydelse det har på bestanden af pindsvin, da vi ikke ved hvor stor bestanden af pindsvin er, og hvor stor en procentdel af de samlede dødsårsager som trafikdrab udgør. Udenlandske undersøgelser viser, at andelen af trafikdrab varierer fra område til område. Engelske undersøgelser viser, at trafikdrab udgjorde 18% af dødsårsagerne i et bynært område og hele 33% af dødsårsagerne ved et stort skovområde. Et kuriosum er det, at mennesket på én gang er med til at skabe gode levevilkår for pindsvinet, men samtidig er pindsvinets værste fjende. De mange nye villakvarterer, sommerhusbebyggelser og parkerne er attraktive menneskeskabte levesteder for pindsvinet, mens udbygningen af vejnettet øger risikoen for trafikdrab og skaber barrierer i landskabet. Hertil kommer en del ulykker i haverne, hvor pindsvin f.eks. drukner i havebassiner, skades af haveredskaber, vikler sig ind i net, bliver bidt af hunde eller påvirkes af de forskellige gifte, som anvendes mod havens skadedyr.

### **Undgå ulykker i haven**

Hvis havens vandbassin har stejle kanter, bør man forsyne det med et skråt bræt, som pindsvinet kan kravle op af, hvis det skulle falde i. Desuden bør man sørge for at vandstanden er så høj, at pindsvinet kan nå vandet uden at få overbalance. Pindsvin er nemlig glade for vand især i perioder, hvor sommeren er varm og tør. Pindsvin falder ofte i lyskasser, kælderskakter og huller med stejle kanter. Opdages de ikke i tide, dør de af sult og tørst. Sådanne fælder bør dækkes med et bræt eller et metal net. Pindsvin bliver ofte fanget i fodbold net eller net til at dække grøntsager med. Løse net bør tages ind om aftenen, og net til grøntsager bør spændes stramt ud, så pindsvinet ikke kan vikle sig ind i dem. Man bør undgå at stikke en greb i løse bunker med blade og kompostbunker uden at have tjekket dem for pindsvin først. Det siger sig selv, at skal man lave bål, bør man tjekke, om der er dyr i grenbunken, inden man tænder det. Har man hund, bør man opdrage den til at lade pindsvinet i fred. Det kan faktisk godt lade sig gøre.

### **Pindsvin i vinterhi**

Lige nu er pindsvinene gået i hi eller er på vej i hi. Pindsvin ligger i dvale det meste af perioden fra oktober til april. Under dvalen svinger dets kropstemperatur med omgivelsernes, dog ikke til under 1,5 C. Pindsvinets hjerte slår normalt 147 slag pr. minut under almindelig søvn og falder under dvalen til under 5 slag pr. minut. Der er lange pauser i vejrtrækningen på 1-2 timer. Et uforstyrret pindsvin i dvale vågner hver 7-11 dag. Som regel bliver det i reden, men det kan godt finde på at gå sig en lille tur. Man skal derfor ikke straks fange et pindsvin, som man ser gå rundt om vinteren. Man bør dog holde øje med, at det ikke bevæger sig rundt i længere perioder eller ligger sig til at sove på et åbent eller ubeskyttet sted. Man kan tilbyde det lidt vand og mad. Virker pindsvinet afkræftet eller sygt, bør man henvende sig til enten Dyrenes Beskyttelse eller

Pindsvinehjælpen.

Nyttige adresser: [www.dyrenes-beskyttelse.dk](http://www.dyrenes-beskyttelse.dk) samt hjemmeside med inspiration til hvordan man fremstiller pindsvinebo [www.dn.dk](http://www.dn.dk), [www.vilfred.dk/borste/naturcontent.asp](http://www.vilfred.dk/borste/naturcontent.asp).

Pindsvinehjælpen har plejere rundt om i hele landet, som tager sig af syge og tilskadekomne pindsvin og kan kontaktes på [www.pindsvineplejerne.dk](http://www.pindsvineplejerne.dk) eller på tlf. 76968100.

Sussie Pagh er ansat hos FO som Grøn Guide og kan kontaktes på e-mail [sp@fo-aarhus.dk](mailto:sp@fo-aarhus.dk) eller på telefon 86125002. Hun har skrevet et nyt hæfte om pindsvin i serien Natur og Museum, som kan købes på Naturhistorisk Museum for 60 kr. Tlf.: 86129777.

### **Æbleopskrift: Fyldte æbler**

Små æbler  
3 dl vand  
1 dl sukker  
1 spsk citronsaft

Æblerne skrælles og kernehuset fjernes. De halverede æbler dampes netop møre, gerne kun 2-3 stykker ad gangen, i vandet tilsat sukker og citronsaft. Æblerne afkøles i sukkerlagen før de serveres med fyld af fx ribsgelé - fx som tilbehør til julestegen.

### **Generalforsamling i aftenskoleklubben**

Generalforsamlingen indledes med et spændende foredrag af lektor og mangeårig underviser på gymnasiet og universitetet Poul Christian Overgård, der kommer og fortæller om H.C. Andersen. Efter foredraget fortsætter aftenen med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Forslag til kurser, foredrag og aktiviteter til FO-Århus' kursusprogram.
3. Valg af 1 repræsentant til FO-Århus' bestyrelse, der sidder i et år ad gangen. Birte Bager, som er den nuværende repræsentant, er på valg.
4. Eventuelt.

Enhver, der har været tilmeldt et af FO-Århus' kurser eller foredrag inden for de seneste 5 år, har adgang til generalforsamlingen med stemmeret. Foreningens formål er at udbrede folkeoplysning indenfor økonomiske, politiske, sociale og kulturelle emner og dette søges bl.a. opnået gennem valg af bestyrelsesmedlem til FO-Århus og gennem påvirkning af samme med hensyn til nye aktiviteter herunder kurser og foredrag inden for FO-Århus' formål.

Tid og sted: mandag den 28/2-2005 kl. 19.00 på Vester Allé 8, 8000 Århus C

Der er gratis adgang. Tilmelding ikke nødvendig, men når brandmyndighederne ikke tillader flere i lokalet, lukkes dørene. I næste nummer af Nicolai, der udkommer i februar 2005, vil der være en kupon, der skal benyttes som indgangsbillet.



## **Det nytter at gøre noget!**

*af Lone Jørgensen*

På en kold novemberaften sidste år tog en gruppe børn fra Odder sagen i egen hånd. De ville gøre noget. Gøre en forskel. Som en del af et større støtteprojekt, arrangeret af den kirkeligt funderede børne- og ungdomsklub Rock Solid i Odder, valgte disse børn denne aften at vise sympati og række en hjælpende hånd til gadebørn i Moldavien ved at overnatte i papkasser på gaden i Odder. Hver især havde børnene fået familie, venner og firmaer til at sponsorere et beløb for hver time, de udholdt vinterkulden i papkasserne. Nicolai har snakket med lederen af papkasse-begivenheden Leif Johanson, der om formålet med projektet siger: "Vi valgte børnene i Moldavien, men projektidéen kunne i princippet have været rettet mod alle andre menneskegrupper, der behøver hjælp. Hensigten med projektet var at vise, at det betaler sig at gøre noget - også i det små - og at man kommer langt med handlingsorienterede projekter. Ideen med projektet var ikke at lægge Moldaviens byrde og barske realiteter på de danske børns skuldre, men at fostre en holdning hos disse børn om, at man kan gøre noget, gøre en forskel. At man ikke må blive sløvet og ligeglad med den rædsel og de problemer, man ser og hører om i medierne, blot fordi de ikke foregår i vores umiddelbare nærhed. Gennem papkasse-eventen fik vi mulighed for dels at yde økonomisk støtte, dels at modvirke det, man kan kalde for "de-sensitivitet" - følelseskoldhed blandt os selv. Det lykkes os at fremme en holdning hos både børn og voksne om, at man ikke bør være ligeglad med eller føle sig magtesløs overfor verdens problemer, men at det nytter at gøre en indsats. Med vores velstand og mentale overskud herhjemme har vi meget at give, og vi ønskede med projektet at vise, at det er praktisk muligt at gøre en forskel for mennesker, der lever under andre vilkår end os selv". Børnene fra Odder samlede omkring 25.000 kr. ind den novemberaften i fjor - et beløb som gik ubeskåret til børnene i Moldavien.